

Ministerul Energiei
al Republicii Moldova

Nr. 07/2-47 din 23 martie 2023

Ministerul Justiției

e-mail: secretariat@justice.gov.md

Copie: Cancelaria de Stat

e-mail: cancelaria@gov.md

Urmare a examinării demersului Cancelariei de Stat nr. 18-69-2269 din 2 martie 2023 privind avizarea proiectului Hotărârii de Guvern *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind avertizorii de integritate (număr unic 163/MJ/2023)*, în limita competențelor funcționale, comunicăm despre lipsă de propuneri și obiecții.

Ministrul Energiei

Digitally signed by Parlicov Victor
Date: 2023.03.23 19:35:57 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Victor PARLICOV

Ex: Nicolae NEGRU, Tel.: (022)-250-546

Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova

MD-2033, mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Ministry of Education and Research of
the Republic of Moldova

MD-2033, Chișinău, 1, Piața Marii Adunări Naționale
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Nr. 08/5-09/1380 din 24.03. 2023
La nr.: 18-69-2269 din 02.03.2023

Ministerul Justiției

copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Educației și Cercetării a examinat proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind avertizorii de integritate (număr unic 163/MJ/2023)* și, în limita competențelor sale, comunică lipsa de obiecții.

Totodată, cu titlu de recomandare, considerăm oportună revizuirea proiectului de lege în scopul excluderii unor prevederi interpretabile sau neconcordanțe.

Astfel că, sintagma „autoritățile interne sau externe” de la noțiunea „acțiuni subsecvente” nu permite identificarea, fără de echivoc, a categoriei de entități publice responsabile de recepționarea și examinarea dezvăluirilor. De asemenea, proiectul legii nu prevede reglementări referitoare la categoria de „autorități externe”. La aceeași noțiune, formularea „orice acțiuni” poate fi interpretată excesiv și ambiguu.

La noțiunea de „angajat”, este eronat inclusă litera d) „este sau a fost în calitate de candidat la o funcție vacantă participând la concursul de angajare” or candidatul la un concurs nu poate fi echivalat cu salariatul/angajat într-o entitate publică sau privată. Pentru aceeași noțiune nu se prevede expres subiecții sau legislația care reglementează domeniul de la litera e) „este sau a fost în calitate de beneficiar al serviciilor sociale”.

Observăm că proiectul nu conține reglementări privind procedura de transmitere a avertizărilor de integritate către Centrul Național Anticorupție din partea entităților publice care conțin informații privind manifestări de corupție și, respectiv, se recomandă de completat proiectul în acest sens. De asemenea, remarcăm că proiectul legii nu reglementează activitatea facilitatorului în procesul de dezvăluire de încălcări ale legii. Proiectul definește doar noțiunea de facilitator, fără a stabili norme materiale/procedurale care să identifice statutul acestuia.

Ministru

Anatolie TOPALĂ

MD-2004 Chișinău, Blvd. Ștefan cel Mare și Sfint, 162
Tel. 20 45 12;

Nr. 14-03/783 din 14.03.2023

La nr 18-69-2269 din 02.03.2023

Ministerul Justiției

Copie: Cancelaria de Stat

În contextul examinării proiectului de Hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege privind avertizorii de integritate (**număr unic 163/MJ/2023**), vă comunicăm următoarele obiecții.

La Proiect:

Articolul 10 alin. (1) și art. 24 alin. (1), litera c), denumirea actului normativ urmează a fi completată, potrivit articolul 55 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative „În cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, indicând-se *numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat.*” Deci, în acest context, trimiterea la Legea privind protecția datelor cu caracter personal și Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), urmează a fi completat cu numărul anul adoptării sau emiterii actului normativ.

Secretar de Stat

Sergiu GHERCIU

Nr.21-1520 din 15 martie 2023

Ministerul Justiției

e-mail: secretariat@justice.gov.md

Copie: **Cancelaria de Stat**

e-mail: cancelaria@gov.md

Ca urmare a examinării *proiectului de lege privind avertizorii de integritate (număr unic 163/MJ/2023)*, în limitele competențelor legale, comunicăm următoarele.

Scopul intervenției normative primare, potrivit raționamentelor expuse de inițiator în nota informativă, denotă procese de îmbunătățire a mecanismului avertizării despre lipsa de integritate, încurajării dezvoltărilor de încălcări ale legii prin intermediul canalelor de raportare, precum și a instituirii unor măsuri de protecție a avertizorilor de integritate.

Fiind un exercițiu de transpunere parțială a prevederilor echivalente din Directiva Uniunii Europene (UE) 2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2019 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, proiectul noii legi privind avertizorii de integritate reprezintă o versiune consolidată de perfecționare a reglementării juridice a relațiilor sociale în domeniul avertizării de integritate, iar la data intrării în vigoare a acestuia urmează a fi abrogată Legea nr.122/2018 privind avertizorii de integritate.

În particular, având în vedere că elaborarea textului normativ se realizează prin raportarea la legislația națională, atât sub aspectul respectării rigorilor normative din punct de vedere al expunerii, cât și din perspectiva formulării soluțiilor juridice, *instituția răspunderii*, tratată la capitolul V din proiectul de lege propriu-zis ca un instrument de asigurare a eficacității ordinii de drept, de stimulare a atitudinii în vederea respectării cadrului normativ, de stabilire și menținere a ordinii sociale, se va completa cu formele juridice specializate (din punct de vedere al apartenenței la ramurile dreptului) ale *răspunderii civile și administrative*.

Ori, potrivit prevederilor art.35 al Codului administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018: „*autoritățile publice și persoanele fizice care le reprezintă răspund, după*

caz, penal, contravențional, civil sau disciplinar pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a activității administrative, în condițiile legii”. În același timp, și Codul civil al Republicii Moldova nr.1107/2002 consacră răspunderea persoanei fizice și a persoanei juridice a căror acțiuni și/sau inacțiuni ar putea cauza prejudicii ulterioare, inclusiv interesului public.

Subsecvent menționăm că, în vederea atingerii integrale a obiectivului planificat, precum și analizei impactului financiar, administrativ, economic, social al proiectului de lege supus avizării și consultării publice, sugerăm completarea suportului informativ din Notă corespunzător Structurii (tip) din anexa nr.1 la Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative care, potrivit art.30 din Legea enunțată, urmează să cuprindă inclusiv compartimente referitoare la „constatările expertizei anticorupție”, „constatările expertizei de compatibilitate”, „constatările expertizei juridice” și „constatările altor expertize”.

Ministru

Digitally signed by Dabija Lilia
Date: 2023.03.16 22:40:20 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Lilia DABIJA

*Ex.: Silvia Muntean
Tel.: 022-250-672
E-mail: silvia.muntean@midr.gov.md*

MINISTERUL
MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY
OF ENVIRONMENT
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

MD 2004, mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare și Sfânti. 162, tel. 022 20 45 87, e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

15.03.2023 Nr. 13/1-05/540

La nr. 18-69-2269 din 02.03.2023

Ministerul Justiției

Copie: **Cancelaria de Stat**

În contextul examinării proiectului hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind avertizorii de integritate (număr unic 163/MJ/2023)*, Vă comunicăm lipsa propunerilor și obiecțiilor.

Ministru

Iordanca-Rodica IORDANOV

MINISTERUL ECONOMIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
INSPECTORATUL DE STAT
PENTRU SUPRAVEGHEREA PRODUSELOR NEALIMENTARE
ȘI PROTECȚIA CONSUMATORILOR

nr. 27/1073 din 15 martie 2023

Ministerului Justiției al RM
secretariat@justice.gov.md

copie: Cancelaria de Stat a RM
cancelaria@gov.md

Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor în limita competențelor atribuite prin lege, a examinat proiectul Hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege privind avertizorii de integritate (număr unic 163/MJ/2023) și Vă transmite avizul fără propuneri și obiecții.

Cu respect,

Șef Inspectorat

Digitally signed by Dărănuță Sergiu
Date: 2023.03.15 14:10:10 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Sergiu DĂRĂNUȚĂ

MINISTERUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL PROTECTION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
МИНИСТЕРСТВО ТРУДА И СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

str. Vasile Alecsandri 1, MD-2009, mun. Chișinău
Tel. +373 22 804 402, +373 22 804 496; e-mail: secretariat@social.gov.md web: <https://social.gov.md>

Nr.07/735 din 06.03.2023

La nr. 18-69-2269 din 02 martie 2023 (numărul unic 163/MJ/2023)

Ministerul Justiției

Copie
Cancelaria de Stat

Ministerul Muncii și Protecției Sociale a examinat proiectului de lege privind avertizorii de integritate (număr unic 163/MJ/2023), autor – Ministerul Justiției, expediat de Cancelaria de Stat (18-69-2269 din 02 martie 2023) și comunică lipsa de obiecții sau propuneri.

Secretar de Stat

Digitally signed by Ajder Corina
Date: 2023.03.16 13:46:15 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Corina AJDER

Ex: I. Cîloci
e-mail: igor.ciloci@social.gov.md
Tel. 022 804 419

Ministerul Culturii
al Republicii Moldova

MD-2012, str. Nicolae Iorga nr.24
e-mail: cancelaria@mc.gov.md
web: www.mc.gov.md

Ministry of Culture
of the Republic of Moldova

MD-2012, str. Nicolae Iorga no.24
e-mail: cancelaria@mc.gov.md
web: www.mc.gov.md

Nr. 05-09/580 din 16.03.2023
La nr. 18-69-2269 din 02.03.2023

Ministerul Justiției

Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Culturii a examinat proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind avertizorii de integritate (număr unic 163/MJ/2023)* și, în limitele competențelor funcționale, comunică despre susținerea proiectul menționat supra, fără obiecții și propuneri

Secretar General

Digitally signed by Varzari Ana
Date: 2023.03.16 13:49:34 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

VARZARI

Ex.: Tatiana Bordiniuc
Tel.: 022 823 802
e-mail: tatiana.bordiniuc@mc.gov.md

Nr. 44/22-1260 din 17 martie 2023
La nr. 18-69-2269 din 02 martie 2023

Ministerul Justiției
Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Afacerilor Interne a examinat proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege privind avertizorii de integritate (**număr unic 163/MJ/2023**) și reieșind din limitele competențelor funcționale, comunică următoarele.

1. La art. 3:

- noțiunea „angajat – persoană fizică care în ultimele 12 luni:” se va completa cu lit. h) cu următorul cuprins:

„h) are sau a avut legături cu persoanele care efectuează raportări și care ar putea să sufere represalii într-un context profesional” or, această propunere rezultă din faptul că și angajatul respectiv care se află în raporturi juridice cu angajatorul ar trebui să beneficieze de protecție împotriva unor represalii;

- în textul noțiunii „facilitator”, sintagma „avertizorul” se va substitui cu textul „persoana care efectuează raportarea” or, facilitatorul trebuie să beneficieze de aceleași măsuri de protecție ca și persoanele care fac dezvăluirea, până a le fi acordat statutul de avertizor de integritate;

- în cuprinsul aceleiași noțiuni, textul „a cărui asistență este confidențială”, considerăm oportun de substituit cu textul „a cărei asistență ar trebui să fie confidențială”, deoarece existența confidențialității depinde de discreția facilitatorului.

2. La art. 4 alin. (3), după sintagma „în sensul Legii integrității” se va completa cu sintagma „nr. 82/2017”, iar după sintagma „și al Legii” se va completa cu sintagma „nr. 325/2013”.

3. La art. 6, alin (3) se va expune în următoarea redacție:

„Persoanele care, în mod anonim, au făcut dezvăluiri de încălcări ale legii, dar sunt ulterior identificate și suferă răzbunări, beneficiază de protecția prevăzută de prezenta lege, inclusiv li se atribuie un cod de identificare, în cazul îndeplinirii condițiilor prevăzute la art. 19.”

Necesitatea atribuirii unui cod de identificare este dictată de asigurarea confidențialității și anonimatului persoanei care efectuează o avertizare de integritate privind încălcări ale legii pentru a preveni răzbunări în contextul dezvăluirii realizate.

4. La art. 10 alin. (1), după cuvântul „Legea” se va completa cu sintagma „nr. 133/2011”.

5. După art. 17, propunem completarea proiectului cu art. 18 cu următorul cuprins:
„Articolul 18. Revizuirea procedurilor de către autoritatea competentă

(1) Autoritatea competentă asigură revizuirea procedurilor de primire a raportărilor și întreprinderea acțiunilor subsecvente acestora, la intervale regulate și cel puțin o dată la trei ani.

(2) La revizuirea procedurilor specificate la alin. (1), autoritatea competentă ține cont de experiența sa și de cea a altor autorități competente și își adaptează procedurile în consecință.”

Această completare rezultă din faptul că, autoritatea competentă trebuie în mod regulat să asigure revizuirea procedurilor de raportare și să le adapteze în acord cu standardele europene și în conformitate cu necesitățile identificate de potențialii avertizori de integritate, pentru a garanta eficiența acestor proceduri.

Totodată, în cazul acceptării propunerii, în continuare urmează a fi asigurată ordinea cronologică a articolelor.

6. La art. 19, în special, dar și pe tot parcursul textului proiectului legii, urmează a se ține cont de prevederile art. 51 alin. (6) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative potrivit căruia, alineatele sînt însemnate succesiv cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, luate între paranteze rotunde. Alineatul poate fi divizat în litere, care sînt însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză. În cazul unei structuri complexe a actului normativ, alineatul poate fi divizat mai întîi în puncte însemnate cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de o paranteză. La rîndul lor, punctele pot fi divizate în litere, însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză.

7. La art. 24 alin. (1) lit. c), după cuvîntul „Legii” se va completa cu sintagma „nr. 52/2014”.

8. Art. 27 se va completa cu alin. (4) cu următorul conținut:

„(4) Avertizorul de integritate poate contesta deciziile Avocatului Poporului cu referire la examinarea sau respingerea cererilor prin care se solicită protecția avertizorului de integritate, în modul stabilit de Codul administrativ”.

Această completare este condiționată de faptul că, avertizorii de integritate trebuie să beneficieze pe deplin de dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil, precum și de prezumția de nevinovăție și de dreptul la apărare, inclusiv de dreptul de a fi ascultați și de dreptul de acces la propriul dosar.

9. Denumirea anexei nr. 3 va fi redată după cum urmează:

„Modelul Registrului dezvăluirilor de încălcări ale legii”.

10. La nota informativă, la compartimentul nr. 6 „Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”, urmează a fi menționat faptul că, în urma adoptării proiectului de lege va fi necesară operarea modificărilor la: Legea nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul).

Subsidiar, învedereăm că, autorul proiectului urmează a se conforma prevederilor art. 54 al Legii nr. 100/2017 și a expune conținutul proiectului într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație.

Secretar de stat

Digitally signed by Misail-Nichitin Daniella
Date: 2023.03.17 14:27:37 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Daniella MISAIL-NICHITIN

Ex. Anastasia Fiodorov

E-mail: anastasia.fiodorov@mai.gov.md

MINISTERUL APĂRĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

șoseaua Hîncești, 84, MD-2021, mun.Chișinău
Tel.+373 22 25-20-70; Fax.+373 25-22-93
e-mail: cancelariama@army.gov.md; web: www.army.md

Nr. 11/400 din 16.03.2023

La nr.18-69-2269 din 2 martie 2023

Ministerul Justiției

Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Apărării a examinat proiectul de lege privind avertizorii de integritate **(număr unic 163/MJ/2023)** și, în limita competenței funcționale, comunică despre lipsa de obiecții și propuneri pe marginea acestuia.

Ministru

Digitally signed by Nosatîi Anatolie
Date: 2023.03.16 15:35:49 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Anatolie NOSATÎI

Ex. Ciub Serghei
tel. 022 25-22-74
e-mail: serghei.ciub@army.md

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE
AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND EUROPEAN INTEGRATION
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Str. 31 August 1989 80, MD-2012 Chișinău • Tel: (373 22) 578205 • Fax: (373 22) 232302 • <http://www.mfa.gov.md>

Nr. DI/3/041-3060 din 15 martie 2023
La nr. 18-69-2269 din 02 martie 2023

Ministerul Justiției
Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a examinat *proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege privind avertizorii de integritate (număr unic 163/MJ/2023)* și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.

Cu referire la art. 5 din proiectul de Lege, care reglementează modalitățile de dezvoltare de încălcări ale legii, la alin. (1), lit. a), textul „comunicată angajatorului” se va completa cu sintagma „prin intermediul persoanei sau subdiviziunii desemnate de angajator” pentru racordarea textului la dispozițiile art. 12, alin. (1) din proiect.

În acord cu argumentele invocate mai sus, la art. 9, alin. (1) din proiect, se propune completarea textului „Entitățile publice și private” cu sintagma „prin intermediul persoanei sau șefului subdiviziunii desemnate ale entităților publice și private”.

În ceea ce privește informațiile care necesită a fi introduse în Registru (art. 7, alin. (1) din proiect), se constată necesitatea includerii după textul „obiectul raportării și modalitatea de soluționare;” a textului „acțiunile întreprinse;”.

MAEIE consideră oportună includerea în art. 12 din proiectul de Lege a dispozițiilor care să prevadă dreptul persoanei sau subdiviziunii responsabile din cadrul entităților publice și private să se consulte cu autoritățile competente, în speță Centrul Național Anticorupție. În context, la art. 14 din proiect, se va institui obligația CNA de a acorda suportul necesar persoanelor și subdiviziunilor responsabile din cadrul entităților publice și private.

La art. 12, alin. (4) din proiect, MAEIE consideră oportună substituirea termenului de 3 zile calendaristice în 3 zile lucrătoare.

Reieșind din dispozițiile art. 7, alin. (2) din proiect care prevede că Registrul dezvoltărilor de încălcări ale legii urmează a fi păstrat 5 ani, art. 13, alin. (4) din proiect se va completa cu norme privind modalitatea de prezentare și arhivare a raportului întocmit de către persoana desemnată după finalizarea examinării, precum și finalitatea întocmirii unui atare raport.

La art. art. 13, alin. (5) și art. 15, alin. (8) din proiect de precizat modalitatea de comunicare (verbal, în scris etc.) avertizorului de integritate a informației privind modalitatea de soluționare a avertizării. Aceeași recomandare este valabilă și pentru alte

situații de informare a angajatului avertizor în raport de examinare a dezvoltării de încălcări.

Cu referire la clauza de armonizare a proiectului, se menționează că aceasta nu corespunde cerințelor prevăzute în pct. 30 din Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin HG nr. 1171/2018. Astfel, clauza de armonizare urmează a fi ajustată prin indicarea celei mai recente modificări care constituie obiect al transpunerii în proiectul de act normativ.

Totodată, tabelul de concordanță care indică gradul de compatibilitate a proiectului cu Directiva (UE) 2019/1937, urmează a fi ajustat la rigorile anexei nr. 3 din Regulamentul menționat *supra*.

Digitally signed by Mîțu Mihail
Date: 2023.03.16 18:22:56 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Mihai MÎȚU
Secretar General